

3. Dworkin R. Matter of principal [Електронний ресурс] / R. Dworkin – Cambridge: Harvard University Press, 1985 – 425 p. – Режим доступу: <http://books.google.ru/books?id=LahVSmS26YEC&pg>,
4. Habermas J. Theory of Communicative Action, Vol 1: Reason and the Rationalization of Society [Електронний ресурс] / J. Habermas – Boston, MA: Beacon Press, 1984 – Режим доступу: <http://web.williams.edu/Economics/papers/Habermas.pdf>

ДЗЮБЕНКО ЮЛІЯ МИХАЙЛІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук

ПОЛУХІНА АЛІНА ВАЛЕРІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри політичних теорій, кандидат політичних наук

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ ТЕРОРИЗМУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Проблема тероризму є вкрай актуальною в сучасних умовах глобального розвитку. Питання політичного тероризму розглядаються в працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, однак психологічні причини (мотиви, механізми, особисті характеристики потенційного терориста) є вкрай малодослідженою сферою.

К.К. Солодовнікова виокремлює наступні психологічні фактори формування терориста: особі характерні такі риси характеру як: самовпевненість, потреба у самоствердженні, «месіанські настрої», політична депривація [1, с. 42-43]. Їм характерний також нарцисизм, особливо груповий, – відчуття гордості за те, що він належить до цієї національної, релігійної чи якоїсь іншої групи. Ще одна риса – прагнення розділити світ на «чорних» і «білих» і в чужих бачити тільки «чорних». Слід відзначити, що, як правило, особистість терориста формується незалежно від того до якого соціального прошарку він належить.

Загалом виокремлюють три моделі особистості терориста: 1) психопат-фанати, фрустрована людина, людина з неблагополучної сім'ї. Психопат-фанат – це особа, яка самовпенено та «сліпо» керується своїми релігійними, ідеологічними чи політичними переконаннями. Фрустровані особи – люди, які через незадоволення власних потреб та інтересів, схильні до агресивних дій, на які свідомість завжди знаходить виправдання. Люди з неблагополучної сім'ї – жорстоке поводження батьків з дитиною, її соціальна ізоляція, дефіцит доброго став-

лення можуть призвести до формування озлобленої особистості з анти-соціальними схильностями [3, с. 189]. Однак, говорити про наявність відповідної єдиної кількості узагальнюючих психологічних особливостей терориста нема підстав. Адже, як влучно відзначає С. Еніколопов: «перші відрізняються високим інтелектом, упевненістю в собі, високою самооцінкою, спрямованістю до самоутвердження, другі – невпевнені в собі, невдахи зі слабким «Я» і низькою самооцінкою. Але як для перших, так і для других, характерні висока агресивність, постійна готовність захистити своє «Я», намагання самоутвердитись, надмірне захоплення собою, незначна увага до почуттів і бажань інших людей, фанатизм. Для більшості терористів характерна тенденція до есктерналізації, до пошуку джерел своїх особистих проблем зовні. Вони проєктують низько оцінювані складові свого «Я» на істеблшмент, який сприймається як джерело загрози» [2, с. 15].

Можна вказати й на інші характерні риси осіб-терористів: сформована виражена обвинувальна позиція; дитячий травматизм. Екстремізм – основна характерна їх ознака, яка корінням йде в органічно властиву людині схильність до агресивності і руйнівних інстинктів. Багато й інших психологічних чинників, як: емоції, імпульсивність, дратівливість, упередженість оцінок, низький поріг терпимості і відсутність належного самоконтролю, необхідність в насильстві [3, с. 172]. З цими факторами тією чи іншою мірою згодні майже всі дослідники. Однак, на нашу думку, не всі з цих факторів та причин можуть підштовхнути звичайну людину на шлях терору.

Список використаної літератури:

1. Солодовнікова К. К. Соціально-психологічні аспекти тероризму / К. К. Солодовнікова // Соціалогія. Психологія. Педагогіка. – 2005. – № 22-23. – С. 39-43.
2. Психологи о терроризме («круглый стол») // Психологический журнал. – 1995. – Т. 16. – № 4. – С. 5.
3. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти : навч. посіб. / кол. авторів; за заг. ред. проф. В.К. Грищука. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 328 с.